

Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право
УДК 342.951:37.014.5(045)

Легенький Микола Іванович

*доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри конституційного та адміністративного права
Національний авіаційний університет*

Legenkyi Mykola

*Doctor of Law, Professor,
Professor of the Department of Constitutional and Administrative Law
National Aviation University
ORCID: 0000-0003-4179-1964*

**НАУКОВІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ
НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ
АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРОЦЕДУР
SCIENTIFIC AND PRACTICAL ASPECTS OF THE
IMPLEMENTATION OF REGULATORY AND LEGAL REGULATION
OF ADMINISTRATIVE PROCEDURES**

***Анотація.** Обґрунтована актуальність проблематики адміністративних процедур в загальній системі розбудови і удосконалення механізмів державного управління та необхідність здійснення досліджень вказаної галузі і розгортання відповідної нормативно-правової бази.*

Опрацьовані запропоновані вченими-правознавцями шляхи розгортання теоретико-правових засад функціонування адміністративних процедур. Звернуто увагу на наукову позицію щодо формування науки адміністративного процедурного права в якості відносно самостійного елемента юридичної науки або ж підгалузі адміністративного права. Здійснено аналіз та узагальнення досліджень

понятійно-концептуальних засад адміністративних процедур та запропоновані дефініції.

Викладено історію розгортання нормативно-правового забезпечення регулювання адміністративних процедур у вітчизняній юриспруденції. Проаналізовано головні положення Закону України «Про адміністративну процедуру». Визначені шляхи запровадження вказаного закону до яких віднесені прийняття або оновлення нормативних актів органів виконавчої влади, що впливає з цього Закону а також необхідності навчання публічних службовців.

Проаналізовані перші кроки запровадження вимог Закону як на урядовому, так і галузевому рівнях. Звернуто увагу на недостатню системність і плановість вказаної роботи та необхідність посилення навчання відповідних посадових осіб, на яких покладена функція практичного виконання завдань держави.

Підкреслена актуальність розбудови регламентування порядку адміністративних процедур в локальних нормативно-правових актах, які регулюють суспільні відносини в окремих галузях державного життя, серед яких, підкреслене вагоме місце освітньої сфери, що потребує окремого адміністративно-правового дослідження.

Ключові слова: *адміністративна процедура, механізми державного управління, адміністративні процедури у сфері освіти.*

Summary. *The relevance of the problems of administrative procedures in the general system of development and improvement of state management mechanisms and the necessity of carrying out research in the specified field and the deployment of the relevant regulatory and legal framework are substantiated.*

The ways of deploying the theoretical and legal foundations of the functioning of administrative procedures proposed by legal scholars have been

elaborated. Attention is paid to the scientific position regarding the formation of the science of administrative procedural law as a relatively independent element of legal science or a sub-branch of administrative law. The analysis and generalization of research on the conceptual foundations of administrative procedures was carried out and definitions were proposed.

The history of the deployment of regulatory and legal support for the regulation of administrative procedures in domestic jurisprudence is outlined. The main provisions of the Law of Ukraine "On Administrative Procedure" were analyzed. The ways of implementation of the specified law have been defined, which include the adoption or updating of regulatory acts of executive authorities resulting from this Law, as well as the need to train public servants.

The first steps of the implementation of the Law's requirements are analyzed both at the government and industry levels. Attention was drawn to the insufficient systematicity and planning of the specified work and the need to strengthen the training of the relevant officials, who are entrusted with the function of practical implementation of the tasks of the state.

The urgency of developing the regulation of the order of administrative procedures in local normative legal acts that regulate social relations in certain branches of state life is emphasized, among which the important place of the educational sphere, which requires a separate administrative and legal study, is emphasized.

Key words: *administrative procedure, state management mechanisms, administrative procedures in the field of education.*

Розбудова і удосконалення ефективних механізмів державного управління неможливе без розгортання системи нормативно-правового регулювання адміністративних процедур. Професор Принстонського університету, 28-ий Президент США Вудро Вільсон зазначав, що державне управління є найбільш очевидною функцією уряду, а метою

науки про державне управління визначив налагодженні роботи урядових органів, удосконалення управлінської структури а також формування усвідомлення державними службовцями почуття обов'язку. Він підкреслював важливість розроблення та запровадження механізмів визначення обов'язків та відповідальності офіційних осіб. «У владі немає небезпеки, якщо тільки вона не безвідповідальна» [1, с. 213] - цим безперебільшення крилатим висловом Вудро Вільсон фактично і започаткував засади розроблення і запровадження конкретної відповідальності конкретного представника влади, які згодом трансформувалися в публічно-правову систему адміністративних процедур.

Актуальність розроблення та запровадження нормативно-правового регулювання адміністративних процедур підтверджується і відповідною позицією європейського співтовариства. Країнами-членами Ради Європи прийняті нормативно-правові акти, спрямовані на забезпечення регулювання адміністративних процедур. В першу чергу це прийняті Комітетом Міністрів Ради Європи Резолюції та Рекомендації Ради Європи. До них відноситься Резолюція Кабінету Міністрів Ради Європи № (77) 31 про захист особи у відносинах до актів адміністративних органів [2], Рекомендація № R (80) 2 стосовно здійснення дискреційних повноважень адміністративними органами [3], Рекомендація № R (87) 16 щодо адміністративних процедур, які зачіпають велику кількість осіб [4] та інші. В більшості європейських країн практикується кодифікація нормативно-правових актів, які забезпечують регулювання порядку адміністративних процедур у стосунках органів державної влади з фізичними та юридичними особами. Так, у Федеративній Республіці Німеччина затверджений та запроваджений Закон про адміністративну процедуру, в Австрійській Республіці - Загальний закон про адміністративну процедуру, а у Польщі - Кодекс адміністративного провадження.

Актуальність проблематики адміністративних процедур

обґрунтовується необхідністю нормативно-правового визначення та регулювання необхідних та можливих дій учасників процесів адміністративної діяльності та порядку відповідальності за вказані дії. Саме тому наукові дослідження вказаної проблематики та запровадження їх результатів у правотворчу та правозастосовну сфери є винятково важливою. Доцільно зауважити, що О.І. Миколенко навіть пропонує формування науки адміністративного процедурного права в якості відносно самостійного елемента юридичної науки або ж підгалузі адміністративного права [5].

Шляхи розгортання теоретико-правових засад функціонування адміністративних процедур Ю.М. Фролов визначає одним із найважливіших напрямків загального реформування вітчизняної адміністративної науки, спрямованої на вдосконалення діяльності органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, забезпечення законних прав та інтересів учасників адміністративних правовідносин. Важливими є і сформульовані вченим такі ознаки адміністративних процедур як публічність, унормованість, етапність реалізації, спрямованість на реалізацію прав або обов'язків певного суб'єкту правовідносин у сфері державного управління і завершення прийняттям відповідного нормативного акту, який обов'язковим для виконання [6].

Безумовно, що теоретичною базою відпрацювання наукової проблеми є розроблення її понятійного апарату. Саме тому необхідно підкреслити, що формулювання змісту дефініції «адміністративна процедура» стало предметом численних досліджень науковців-адміністративістів. При цьому попри різноманітність пропонованих формулювань коло системоформуючих ознак залишається практично незмінним – це унормованість, публічність та суб'єктність, етапність і послідовність дій а також прийняття владних управлінських рішень через реалізацію повноважень посадових осіб.

В той же час в нормативно-правових актах на відміну від науково-юридичних досліджень тлумачення змісту поняття «адміністративна процедура» практично відсутній. У нещодавно прийнятому Законі України «Про адміністративну процедуру» під адміністративною процедурою пропонується розуміти «визначений законодавством порядок здійснення адміністративного провадження» [7].

Нормативно-правове забезпечення адміністративних процедур у порівнянні з науковим відпрацюванням вказаної проблеми видається помітно менш ефективним, хоча відповідна законотворча робота активно ведеться. Ще в 2001 році за ініціативою Кабінету Міністрів України був розроблений та внесений на розгляд Верховної Ради України проєкт адміністративно-процесуального кодексу України [8], метою якого визначалося установлення порядку діяльності органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та інших органів і їх посадових осіб щодо забезпечення реалізації та захисту прав і свобод фізичних осіб законних інтересів юридичних осіб. Кодекс мав регулювати відносини між фізичними або юридичними особами з органами виконавчої влади та місцевого самоврядування, їх посадовими особами. У сферу регулювання кодексу пропонувалося не включати надання органами виконавчої влади державних послуг громадянам. Законопроєкт був розглянутий комітетами Верховної Ради з питань правової політики, законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності та з питань бюджету і в подальшому знятий з порядку денного.

Така ж доля очікувала і подібний проєкт, розроблений і внесений до Верховної Ради України вже у 2012 році [9]. Метою запровадження зазначеного законопроєкту було встановлено утвердження та реалізацію прав, свобод і законних інтересів фізичних та юридичних осіб, забезпечення їх гарантій і захисту шляхом визначення порядку діяльності державних органів і органів місцевого самоврядування, їх посадових і

службових осіб щодо забезпечення справедливого, об'єктивного та своєчасного розгляду адміністративних справ відповідно до принципів належного урядування. До предмету регулювання проєкту кодексу пропонувалося віднести відносини державних органів, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб з фізичними і юридичними особами, як стосувалися прийняття адміністративного акта та його виконання. Запровадження кодексу мало забезпечити якісно новий рівень нормативно-правової регламентації адміністративних процедур у діяльності державних органів влади та захисту прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб у відносинах з державою, рівність усіх перед законом та ефективність здійснення контролю за законністю діяльності органів влади.

Невдалою стала і спроба прийняття Закону про адміністративну процедуру у 2019 році [10]. Проектом закону передбачалося здійснення регулювання відносин органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб та інших суб'єктів, які законом уповноважені здійснювати владні управлінські функції, з фізичними та юридичними особами щодо розгляду їх справ, прийняття адміністративного акта та його виконання на засадах демократії та верховенства права, а також забезпечення і захисту прав та свобод людини і громадянина.

У законопроекті чітко визначалися компетенції державного органу, який розглядає і вирішує адміністративні справи, шляхом їх поділу на предметну (віднесення до відання органу законом) і територіальну, яка визначається за місцезнаходженням майна, яке є предметом провадження, місцем проживання чи перебування учасника провадження або ж у інших випадках відповідно до обставин, які мають суттєве значення в справі. Визначалися шляхи виконання адміністративного акта. Законопроект був розроблений і внесений урядом, пройшов розгляд в комітетах, але 29

серпня 2020 р. відкликаний.

Врешті-решт аналізований законотворчий адміністративно-процедурний марафон завершився успіхом, а саме прийняттям Закону України «Про адміністративну процедуру». Щоправда зробити це вдалося лише з другої спроби, оскільки на попередній, ухвалений у листопаді 2021 року закон Президентом України було накладено вето та внесені пропозиції щодо уточнення сфери застосування Закону і продовження строку набрання чинності. Вказані пропозиції законотворцями були враховані і у лютому 2022 року Закон було прийнято. При цьому чинності вказаний нормативно-правовий акт набуде аж через 18 місяців з дня його опублікування – тобто у грудні 2023 року. Причина такого значного відтермінування криється у необхідності приведення значної кількості законодавчих актів України у відповідність із цим Законом, прийняття або оновлення нормативних актів органів виконавчої влади, що впливає з цього Закону а також необхідності навчання дуже великої кількості публічних службовців.

Зазначений Закон регулює відносини органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, їх посадових осіб та інших суб'єктів, уповноважених на здійснення функцій публічного адміністрування, з юридичними та фізичними особами щодо розгляду і вирішення адміністративних справ та покликаний забезпечувати і захищати права, свободи чи законні інтереси людини і громадянина у дусі визначеної Конституцією України демократичної та правової держави.

Встановлені принципи адміністративних процедур, до яких віднесені верховенство права, рівність перед законом, обґрунтованість, безсторонність (неупередженість) адміністративного органу, добросовісність і розсудливість, пропорційність, відкритість, своєчасність і розумний строк, ефективність, презумпція правомірності дій та вимог особи, офіційність, гарантування права особи на участь в

адміністративному провадженні та гарантування ефективних засобів правового захисту. При цьому передбачається, що вказані принципи поширюються і на іншу адміністративну діяльність адміністративних органів.

Визначені перелік, статус та повноваження адміністративного органу, в тому числі його посадової особи, право та обов'язки інших учасників адміністративного провадження та осіб, які сприяють розгляду справи. До учасників адміністративного провадження пропонується віднести осіб, питання про права, свободи чи законні інтереси або обов'язки яких вирішується в адміністративному акті а також інших осіб, на права, свободи чи законні інтереси яких негативно впливає або може вплинути адміністративний акт.

Детально та поетапно прописані всі процедури, пов'язані з адміністративним провадженням. Встановлені вимоги до оформлення, структури та змісту адміністративного акта, набрання ним чинності а також шляхи доведення до відома особи. Прописана процедура адміністративного оскарження також відкликання або визнання недійсності адміністративного акта чи його перегляду за нововиявленими обставинами. Особлива увага приділена процедурам виконання адміністративного акта.

Перспективними та актуальними видаються положення Закону, які встановлюють основоположні правил взаємовідносин адміністративних органів як з фізичними, так і з юридичними особами, зобов'язують адміністративні органи обґрунтовувати свої рішення, наділяють учасників адміністративних правовідносин суттєвими процедурними правами (зокрема - право особи бути вислуханою до прийняття будь-якого індивідуального рішення, що може на неї негативно вплинути, та надати необхідні докази а також право кожної особи на доступ до матеріалів справи, які її стосуються), регламентують оскарження адміністративних

актів у позасудовому порядку тощо [7].

В той же час певною мірою зашкодити ефективності запровадження Закону є його спрямованість на всеохоплюваність та регламентування всіх адміністративно-процедурних відносин, що в силу різноманітності останніх видається доволі проблематичним. Більш оптимальним було б використання такого нормативно-правового акту в якості базового, за умови його доповнення положеннями, які розширюють і конкретизують регулювання адміністративних процедур різних галузей та різної специфіки. Така конкретизація може бути здійсненою як спеціальними законами чи підзаконними нормативно-правовими актами, так і окремими положеннями галузевих законів. Тому абсолютно оптимальним видається встановлений законодавцями строк, відведений на запровадження положень вказаного Закону у практику.

Взагалі гармонізація національного законодавства до стандартів Закону України «Про адміністративну процедуру» фактично розпочалася з моменту його прийняття, оскільки його перехідними та прикінцевими положеннями вже внесені зміни до законів «Про звернення громадян» та «Про адміністративні послуги».

Розпочаті і заходи щодо прийняття відповідних нормативних актів органів виконавчої влади. Вказані акти приймаються як на загальнодержавному урядовому рівні, так і на локальному галузевому.

Серед загальнодержавних підзаконних нормативно-правових актів необхідно виділити Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 грудня 2022 р. № 1199-р, яким внесені зміни до Стратегії реформування державного управління України на 2022-2025 роки зокрема в частині термінологічного уточнення, спрощення процедур надання адміністративних та інших публічних послуг, в тому числі електронних, послуг у сфері реєстрації актів цивільного стану, навчання державних службовців щодо нових засад здійснення адміністративної процедури а

також розроблення нормативно-правового забезпечення впровадження систематичного перегляду процедур в органах виконавчої влади [11]. Постановою Кабінету Міністрів від 16 серпня 2022 р. № 937 внесені зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 4 грудня 2019 р. № 1137, які ураховують нові правові реалії, що виникли у зв'язку з прийняттям Закону України «Про адміністративну процедуру» в тому числі шляхом прийняття у новій редакції Положення про Єдиний державний веб портал електронних послуг [12].

Процедура прийняття у громадян України, які перебувають за межами України, документів для оформлення, обміну паспорта громадянина України, паспорта громадянина України для виїзду за кордон розміщеним за межами України відокремленим підрозділом, що є адміністратором Єдиного державного демографічного реєстру регламентується Постановою Кабінету Міністрів України від 10 червня 2022 р. № 678 «Про реалізацію експериментального проекту щодо оформлення паспорта громадянина України та паспорта громадянина України для виїзду за кордон громадянам України, які перебувають за межами України» [13]. Особливості здійснення дозвільних та реєстраційних процедур у будівництві з урахуванням реалій воєнного стану визначаються Постановою Кабінету Міністрів України від 24 червня 2022 р. № 722 «Деякі питання здійснення дозвільних та реєстраційних процедур у будівництві в умовах воєнного стану» [14].

Прискоренню процесів імплементації адміністративно-процедурного законодавства мають ключові показники результативності, ефективності та якості службової діяльності державних службовців, які займають посади державних секретарів міністерств, на 2023 рік, які затверджені Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 09.12.2022 № 1116-р і включають до таких показників забезпечення підготовки проектів актів щодо внесення необхідних змін до законодавства з метою приведення його

у відповідність з положеннями Закону України «Про адміністративну процедуру» [15].

В якості прикладу удосконалення нормативно-правового регулювання адміністративних процедур на галузевому рівні можна привести накази Державної авіаційної служби, якими вносяться зміни і доповнення до порядку регулювання адміністративних процедур для сертифікації та експлуатації наземних засобів зв'язку, навігації та спостереження в цивільній авіації України а також адміністративних процедур для льотних екіпажів цивільної авіації [16; 17]. Також необхідно відзначити діяльність центральних органів виконавчої влади щодо удосконалення регламентування процедур розгляду звернень та особистого прийому громадян.

На особливу увагу заслуговує Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки, схвалена Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 лютого 2022 р. № 286-р [18]. Окрім комплексу широкомасштабних питань стратегічного характеру, звертають на себе увагу підняті у Стратегії проблеми, пов'язані з предметом нашого дослідження, які стосуються удосконалення процедур професійної орієнтації, вступу до закладів вищої освіти, спрощення процедур ліцензування освітньої діяльності а також визнання документів про вищу освіту за кордоном та іноземних освітніх кваліфікацій. Також необхідним є запровадження ефективних механізмів виявлення порушень академічної доброчесності та процедур притягнення до академічної відповідальності. Аналіз та узагальнення вказаної проблематики має бути системним і комплексним, охоплювати значну кількість питань а тому потребує окремого дослідження.

В цілому відзначаючи доволі ефективні кроки, спрямовані на гармонізацію національного законодавства до стандартів регулювання адміністративних процедур та запровадження норм відповідного Закону,

вважаємо за необхідність зазначити, що системності та комплексності такої роботи сприяло б затвердження відповідного плану заходів по запровадженню Закону України «Про адміністративну процедуру». На жаль такого кроку урядом не здійснено.

Необхідно відзначити і певні заходи, спрямовані на підготовку публічних службовців до ефективної адміністративної діяльності в умовах нових правових реалій. В якості прикладу можна привести виданий у 2022 році посібник для державних службовців «Закон «Про адміністративну процедуру»: загальні прозорі правила взаємодії між державою та громадянами й бізнесом». Авторами посібника здійснено тлумачення принципів адміністративної процедури та комплексу відповідних ключових понять, до яких віднесені адміністративний орган, адміністративна процедура і провадження, дискреційні повноваження, заінтересовані особи, адміністративний акт. Висвітлені основні засади та новації Закону, охарактеризовані повноваження адміністративного органу, права та обов'язки особи в адміністративній процедурі та вимоги до адміністративних актів. Здійснений аналіз загального порад та термінів опрацювання справ, ухвалення рішення та повідомлення про нього громадян а також надані детальні рекомендації щодо підготовки до впровадження Закону «Про адміністративну процедуру». Актуальність та безумовна потрібність аналізованого посібника не викликає сумнівів. Тим паче є незрозумілою ситуація підготовки посібника до ухвалення Закону «Про адміністративну процедуру» та невнесення відповідних змін до вже підготовленого тексту з урахуванням оновлених правових реалій. Читачам рекомендовано перевіряти термінологію та юридичні норми безпосередньо за ухваленим Законом, що є не завжди ефективно і доволі помітно знижує практичну цінність посібника [19].

Таким чином законодавче регулювання відносин органів публічної адміністрації з фізичними та юридичними особами має бути обов'язковим

елементом правової системи сучасної держави. Актуальність запровадження подібного регулювання переконливо обґрунтована численними дослідженнями вчених-правознавців як в Україні, так і за її межами, міжнародними правовими актами та врешті-решт реаліями суспільного буття.

Доволі глибоко і предметно відпрацьовані теоретичні засади проблематики адміністративних процедур. В правових дослідженнях запропоновані різні варіанти відповідних дефініцій, які характеризуються авторськими особливостями і не містять принципових протиріч. Досліджені ознаки адміністративних процедур та суспільні сфери їх застосування. В той же час повільно уповільнено розроблення та запровадження нормативно-правових актів, що регулюють порядок адміністративних процедур. Затяжним був процес відповідного законотворення, який врешті-решт успішно завершився затвердженням Закону України «Про адміністративну процедуру», який на час написання статті ще не вступив у законну силу.

Винятково значним є обсяг роботи, пов'язаний з запровадження положень вказаного Закону. Це пов'язане з необхідністю затвердження нових або внесення змін до вже існуючих підзаконних нормативних актів органів виконавчої влади, а також необхідності навчання відповідних посадових осіб, на яких покладена функція практичного виконання завдань держави.

Важливим є і те, що окрім загального законодавчого регулювання адміністративних процедур має бути передбачений порядок її регламентування в локальних законах, які регулюють суспільні відносини в окремих галузях державного життя, серед яких, зокрема, вагоме місце займає освітня сфера. При цьому остання проблема потребує окремого адміністративно-правового дослідження.

Література

1. Woodrow Wilson. The Study of Administration // Political Science Quarterly. Jun., 1887. Vol. 2, No. 2. P. 197-222. URL: <https://www.jstor.org/stable/2139277> (дата звернення: 5.01.2023).
2. Council of Europe Committee of Ministers Resolution (77) 31 on the protection of the individual in relation to the acts of administrative authorities (Adopted by the Committee of Ministers on 28 September 1977, at the 275th meeting of the Ministers' Deputies). URL: <https://rm.coe.int/16804dec56> (дата звернення: 17.04.2020).
3. Council of Europe Committee of Ministers Recommendation No. R (80) 2 of the Committee of Ministers concerning the exercise of discretionary powers by administrative authorities (Adopted by the Committee of Ministers on 11 March 1980 at the 316th meeting of the Ministers' Deputies). URL: <https://rm.coe.int/16804f22ae> (дата звернення: 17.04.2020).
4. Council of Europe Committee of Ministers recommendation No. R (87) 16 of the Committee of Ministers to member states on administrative procedures affecting a large number of persons (Adopted by the Committee of Ministers on 17 September 1987 at the 410th meeting of the Ministers' Deputies). URL: <https://rm.coe.int/16804eaa5c> (дата звернення: 17.04.2020).
5. Миколенко О.І. Наука адміністративного процедурного права України : *Форум права*. 2012 № 3. С. 436-439.
6. Фролов Ю.М. Адміністративні процедури: зміст та особливості : *Форум права*. 2013 № 3. С. 692-698.
7. Про адміністративну процедуру : Закон України від 17.02.2022 № 2073-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2073-20#Text> (дата звернення: 14.01.2023).

8. Проект Адміністративно-процедурного кодексу України № 8413 від 29.12.2001. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=11716 (дата звернення: 17.04.2020).
9. Проект Адміністративно-процедурного кодексу України № 11472 від 03.12.2012. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=44893 (дата звернення: 17.04.2020).
10. Проект Закону про адміністративну процедуру 9456 від 28.12.2018. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=65307 (дата звернення: 17.04.2020).
11. Про внесення змін до розпорядження Кабінету Міністрів України від 21 липня 2021 р. № 831 : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.12.2022 № 1199-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1199-2022-%D1%80#Text> (дата звернення: 14.01.2023).
12. Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 4 грудня 2019 р. № 1137 : Постанова Кабінету Міністрів України від 16.08.2022 № 937. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/937-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 14.01.2023).
13. Про реалізацію експериментального проекту щодо оформлення паспорта громадянина України та паспорта громадянина України для виїзду за кордон громадянам України, які перебувають за межами України : Постанова Кабінету Міністрів України від 10.07.2022 № 678. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/678-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 14.01.2023).
14. Деякі питання здійснення дозвільних та реєстраційних процедур у будівництві в умовах воєнного стану : Постанова Кабінету Міністрів

- України від 24.06.2022 № 722. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 14.01.2023).
15. Про затвердження завдань і ключових показників результативності, ефективності та якості службової діяльності державних службовців, які займають посади державних секретарів міністерств, на 2023 рік : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 09.12.2022 № 1116-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1116-2022-%D1%80#Text> (дата звернення: 14.01.2023).
16. Про внесення змін до деяких наказів Державної авіаційної служби України : Наказ Державної авіаційної служби України від 08.06.2022 № 528. Зареєстрований в Міністерстві юстиції України 14.06.2022 за № 643/37979. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0643-22#Text> (дата звернення: 14.01.2023).
17. Про внесення змін до наказу Державної авіаційної служби України від 20 липня 2017 року № 565 : Наказ Державної авіаційної служби України від 16.06.2022 № 549. Зареєстрований в Міністерстві юстиції України 23.06.2022 за № 688/38024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0688-22#Text> (дата звернення: 14.01.2023).
18. Про схвалення Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.02.2022 № 286-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-%D1%80#Text> (дата звернення: 14.01.2023).
19. Тимощук В., Бойко І., Школик А., Школьний Є. Закон «Про адміністративну процедуру»: загальні прозорі правила взаємодії між державою та громадянами й бізнесом : Посібник для публічних службовців. К., 2022. 74 с. URL:

<https://minjust.gov.ua/files/general/2022/10/20/20221020092133-70.pdf>
(дата звернення: 15.01.2023).

References

1. Woodrow Wilson. The Study of Administration // Political Science Quarterly, Jun., 1887. Vol. 2, No. 2. P. 197-222. URL: <https://www.jstor.org/stable/2139277> (date of application: 5.01.2023).
2. Council of Europe Committee of Ministers Resolution (77) 31 on the protection of the individual in relation to the acts of administrative authorities (Adopted by the Committee of Ministers on 28 September 1977, at the 275th meeting of the Ministers' Deputies). URL: <https://rm.coe.int/16804dec56> (date of application: 17.04.2020).
3. Council of Europe Committee of Ministers Recommendation No. R (80) 2 of the Committee of Ministers concerning the exercise of discretionary powers by administrative authorities (Adopted by the Committee of Ministers on 11 March 1980 at the 316th meeting of the Ministers' Deputies). URL: <https://rm.coe.int/16804f22ae> (date of application: 17.04.2020).
4. Council of Europe Committee of Ministers recommendation No. R (87) 16 of the Committee of Ministers to member states on administrative procedures affecting a large number of persons (Adopted by the Committee of Ministers on 17 September 1987 at the 410th meeting of the Ministers' Deputies). URL: <https://rm.coe.int/16804eaa5c> (date of application: 17.04.2020).
5. Mykolenko O.I. Nauka administratyvnogho procedurnogho prava Ukrajinny : Forum prava. 2012 # 3. S. 436-439.
6. Frolov Ju.M. Administratyvni procedury: zmist ta osoblyvosti : Forum prava. 2013 # 3. S. 692-698.

7. Pro administratyvnu proceduru : Zakon Ukrainy vid 17.02.2022 # 2073-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2073-20#Text> (date of application: 14.01.2023).
8. Proekt Administratyvno-procedurnogho kodeksu Ukrainy # 8413 vid 29.12.2001. Oficijnyj veb-portal Verkhovnoji Rady Ukrainy. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=11716 (date of application: 17.04.2020).
9. Proekt Administratyvno-procedurnogho kodeksu Ukrainy # 11472 vid 03.12.2012. Oficijnyj veb-portal Verkhovnoji Rady Ukrainy. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=44893 (date of application: 17.04.2020).
10. Proekt Zakonu pro administratyvnu proceduru 9456 vid 28.12.2018. Oficijnyj veb-portal Verkhovnoji Rady Ukrainy. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=65307 (date of application: 17.04.2020).
11. Pro vnesennja zmin do rozporjadzhennja Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 21 lypnja 2021 r. # 831 : Rozporjadzhennja Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 23.12.2022 # 1199-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1199-2022-%D1%80#Text> (date of application: 14.01.2023).
12. Pro vnesennja zmin do postanovy Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 4 ghrudnja 2019 r. # 1137 : Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 16.08.2022 # 937. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/937-2022-%D0%BF#Text> (date of application: 14.01.2023).
13. Pro realizaciju eksperymentaljnogho proektu shhodo oformlennja pasporta ghromadjanyna Ukrainy ta pasporta ghromadjanyna Ukrainy dlja vyjizdu za kordon ghromadjanam Ukrainy, jaki perebuvajutj za mezhamy Ukrainy : Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 10.07.2022 # 678. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/678-2022-%D0%BF#Text> (date of application: 14.01.2023).

14. Dejaki pytannja zdijsnennja dozviljnykh ta rejestracijnykh procedur u budivnyctvi v umovakh vojennoho stanu : Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 24.06.2022 # 722. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722-2022-%D0%BF#Text> (date of application: 14.01.2023).
15. Pro zatverdzhennja zavdanj i ključovykh pokaznykiv rezultatyvnosti, efektyvnosti ta jakosti sluzhbovoji dijalnosti derzhavnykh sluzhbovciv, jaki zajmajutj posady derzhavnykh sekretariv ministerstv, na 2023 rik : Rozporjadzhennja Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 09.12.2022 # 1116-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1116-2022-%D1%80#Text> (date of application: 14.01.2023).
16. Pro vnesennja zmin do dejakykh nakaziv Derzhavnoji aviacijnoji sluzhby Ukrainy : Nakaz Derzhavnoji aviacijnoji sluzhby Ukrainy vid 08.06.2022 # 528. Zarejestrovanyj v Ministerstvi justyciji Ukrainy 14.06.2022 za # 643/37979. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0643-22#Text> (date of application: 14.01.2023).
17. Pro vnesennja zmin do nakazu Derzhavnoji aviacijnoji sluzhby Ukrainy vid 20 lypnja 2017 roku # 565 : Nakaz Derzhavnoji aviacijnoji sluzhby Ukrainy vid 16.06.2022 # 549. Zarejestrovanyj v Ministerstvi justyciji Ukrainy 23.06.2022 za # 688/38024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0688-22#Text> (date of application: 14.01.2023).
18. Pro skhvalennja Strateghiji rozvytku vyshhoji osvity v Ukraini na 2022-2032 roky : Rozporjadzhennja Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 23.02.2022 # 286-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-%D1%80#Text> (date of application: 14.01.2023).
19. Tymoshhuk V., Bojko I., Shkolyk A., Shkoljnyj Je. Zakon «Pro administratyvnu proceduru»: zaghaljni prozori pravyla vzajemodiji mizh derzhavoju ta ghromadjanamy j biznesom : Posibnyk dlja publichnykh

sluzhbovciv. K., 2022. 74 s. URL:
<https://minjust.gov.ua/files/general/2022/10/20/20221020092133-70.pdf>
(date of application: 15.01.2023).